

ПРОГРАМА
розвитку кафедри фізичної географії та геоекології
географічного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Про автора:

Гродзинський Михайло Дмитрович, 1957 р. народження, закінчив Київський державний університет імені Тараса Шевченка, кафедру фізичної географії географічного факультету в 1979 р. за спеціальністю «географія». З 1979 по 1982 р. навчався в аспірантурі на кафедрі фізичної географії, з 1983 по 1987 рр. працював у лабораторії ландшафтної екології науково-дослідної частини географічного факультету, з 1987 р. – асистент, з 1989 р. – доцент, з 1995 р. – професор, з 1 червня 1995 р. – завідувач кафедри фізичної географії та геоекології. У 1983 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Геосистеми Південно-західного Рівнинного Криму, їх динаміка та стійкість до зрошувальних меліорацій». У 1990 р. Гродзинському М.Д. присвоєно вчене звання доцента кафедри фізичної географії та охорони природи. У грудні 1994 р. успішно захистив докторську дисертацію на тему «Принципи і методи оцінки стійкості геосистем до антропогенних навантажень». У квітні 1997 р. йому присвоєно вчене звання професора кафедри фізичної географії та геоекології. У 2010 р. був обраний членом-кореспондентом НАН України.

Педагогічний стаж Гродзинського М.Д. становить 32 роки. Викладає курси "Ландшафтна екологія», «Біологічне та ландшафтне різноманіття», «Теорія та методологія природничої географії", "Геоекологічні засади управління природокористуванням" керує дипломними і магістерськими роботами.

За період роботи в університеті був науковим керівником, відповідальним виконавцем держбюджетних, госпдоговірних тем, наукових досліджень за міжнародними грантами. Автор понад 250 наукових та навчально-методичних праць, зокрема: п'ятьох підручників і навчальних посібників з грифом МОН України, дев'яти наукових монографій. За його науковим керівництвом захищено шість кандидатських, одна докторська дисертації, у даний час здійснює наукове керівництво трьома аспірантами.

Гродзинський М.Д. виконує значну громадську роботу. З 1995 р. – голова Асоціації ландшафтної екології України та член наукової ради Міжнародної асоціації ландшафтної екології (IALE), член Президії та вченої ради Українського географічного товариства, член спецрад Д 26.001.22 та Д 26.001.07 із захисту докторських дисертацій при Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Член редакційних колегій провідних наукових періодичних видань України з географічних наук.

За період роботи в університеті завжди на належному рівні забезпечує навчально-методичну та наукову роботу, користується авторитетом та повагою у колег та студентів.

ПРОГРАМНІ ТЕЗИ

Історія кафедри фізичної географії та геоєкології розпочинається з тридцятих років 19-го сторіччя, коли на філософському факультеті університету Святого Володимира було засновано кафедру фізики та фізичної географії. Як самостійна кафедра фізичної географії була організована 1891 року. Свою сучасну назву кафедра отримала 1995 року при реорганізації кафедри фізичної географії та раціонального природокористування та кафедри екології у дві кафедри – кафедру географії України та кафедру фізичної географії та геоєкології. На сьогодні кафедра є провідною України освітньою та науковою установою з проблем фізичної географії, ландшафтної екології, геоєкологічних засад раціонального природокористування і сталого розвитку

Структура кафедри (2019-2020 н.р.). До складу кафедри входять: штатні викладачі - 9 осіб; навчально-допоміжний персонал - 5 працівників; співробітники навчальної лабораторії екології ландшафту - 2 особи.

Навчальний процес на кафедрі забезпечують: 2 доктори наук (проф. М.Д. Гродзинський, проф. В.М. Самойленко); 7 кандидатів наук (доц. Л.Ф. Білоус, Н.П. Гавриленко, І.О. Діброва, Н.П. Корогода, В.М. Михайленко, О.В. Михайленко, Д.В. Свідзінська).

1. Пріоритетні напрями роботи кафедри

Зважаючи на вимоги Закону України «Про вищу освіту», нормативні документи МОН України, Статут Університету, Стратегічний план розвитку Київського національного університету імені Тараса Шевченка на період 2018-2025 рр., а також основні напрями розвитку географічного факультету, пріоритетними напрямками роботи кафедри фізичної географії та геоєкології є:

- Підготовка висококваліфікованих фахівців у галузі знань 10 «Природничі науки» спеціальності 106 «Географія» ОПП «Природнича географія» та «Транскордонне екологічне співробітництво» ОКР «Бакалавр» і «Магістр» шляхом формування загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, спрямованих на засвоєння сучасних наукових концепцій, формування вмінь та навичок самостійної роботи, збору та обробки вихідної інформації, створення творчого продукту;
- Забезпечення високої якості викладання навчальних дисциплін науково-педагогічним складом кафедри на основі розробки сучасних навчальних програм, підручників і навчальних посібників, використання геоінформаційних та інших сучасних технологій у навчальному процесі, впровадження результатів науково-дослідної роботи у навчальний процес;
- Популяризація та висвітлення результатів науково-дослідної та педагогічної роботи кафедри шляхом проведення наукових та науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів з актуальних проблем фізичної географії, геоєкології, ландшафтного планування, раціонального природокористування, участі у виданні періодичного наукового збірника «Фізична географія та геоморфологія»;

- Підготовка кадрового резерву кафедри з числа аспірантів;
- Розширення міжнародного співробітництва кафедри в освітній та науковій сферах, зокрема створення можливостей для викладачів, аспірантів, студентів для стажування у провідних закордонних університетах і наукових установах, публікації результатів наукових досліджень у фахових виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз;
- Підтримання конкурентного статусу кафедри в підготовці компетентних і конкурентоспроможних фахівців-фізико-географів на національному ринку освітніх послуг.

2. Навчальна та навчально-методична робота

- 2.1 Забезпечення високого рівня викладання у підготовці бакалаврів зі спеціальності 106 «Географія» за освітньою програмою «Природнича географія» та освітньою програмою галузі «Транскордонне екологічне співробітництво» ОКР «Бакалавр» і «Магістр». Кафедра забезпечує проведення занять з 43 нормативних та спецкурсів на географічному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
- 2.2 Вдосконалення нещодавно введених нових освітніх програм та навчальних планів для підготовки бакалаврів, магістрів та докторів філософії, зокрема ОПІ «Транскордонне екологічне співробітництво» ОКР «Бакалавр». Оновлення навчальних програм з фахових дисциплін у відповідності до сучасних вимог до випускника Київського національного університету імені Тараса Шевченка та з врахування світового досвіду.
- 2.3 Підготовка та публікація науково-методичної літератури. Зокрема розробка та оновлення підручників та навчальних посібників «Ландшафтна географія України», «Антропізація ландшафтів», «Природничо-географічне моделювання» та ін. Розміщення опублікованих навчально-методичних праць на інформаційних ресурсах Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
- 2.4 Запрошення для читання публічних лекцій для студентів кафедри відомих вчених з провідних українських і зарубіжних університетів, науково-дослідних інститутів природничо-географічного профілю.
- 2.5 Підвищення якості організації, матеріального забезпечення та ефективності навчальних та виробничих практик студентів кафедри.
- 2.6 Стажування та підвищення кваліфікації. Протягом 2018-2019 років 7 з 9 штатних викладачів кафедри пройшли стажування у провідних наукових установах й університетах України та за кордоном.
- 2.7 Підготовка науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. Забезпечення підготовки аспірантів та докторантів для посилення кадрового потенціалу кафедри. Станом на 1.09.2019 р. на кафедрі навчаються 3 аспіранти.

3. Наукова робота та міжнародні зв'язки

- 3.1 Подальший розвиток наукової школи регіональних природничо-географічних досліджень, яка сформувалась на основі наукового та науково-

педагогічного доробку викладачів та співробітників природничо-географічних кафедр географічного факультету, серед яких вагоме місце обіймала кафедра фізичної географії та геоєкології й завідувач якої проф. М.Д.Гродзинський є одним із наукових керівників названої наукової школи. Продовження досліджень в галузі регіональної ландшафтної екології, оцінки та картографування антропоізації ландшафтів, ГІС-моделювання просторових структур і процесів. Широке залучення викладачів кафедри до виконання бюджетної та госпдоговірної тематики на основі сумісництва.

3.2 Участь викладачів кафедри у написанні проектів для участі у конкурсах науково-дослідних робіт МОН України та інших програмах, у том у числі міжнародних.

3.3 Організація та проведення міжнародної наукової конференції «Географія та екологія ландшафтів: регіональні проблеми» (орієнтовно у 2021 р.). Участь в організації та проведенні періодичних науково-практичних конференцій з проблем ландшафтної екології, започаткованих кафедрою у 2001 році. За цей час відбулося 5 наукових форумів з цією назвою в різних містах України.

3.4 Участь в атестації наукових кадрів. Зокрема, участь співробітників кафедри в якості офіційних опонентів на захистах докторських та кандидатських дисертацій, у підготовці відгуків на автореферати дисертації, робота членів кафедри у складі експертних та спеціалізованих вчених рад на географічному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка та в інших установах. Зокрема, професори кафедри Гродзинський М.Д. та Самойленко В.М. є членами спеціалізованих вчених рад Д 26.001.07 і К 26.001.22 Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доц. Свідзінська Д.В. – членом спеціалізованої вченої ради К 26.001.22 Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

3.5 Продовження співпраці в рамках виконання спільних наукових досліджень з відділом ландшафтознавства Інституту географії НАН України, відділом геоєкології Центру аерокосмічних досліджень Землі НАН України.

3.6 Участь у міжнародних дослідницьких проектах. Зокрема, проф. М.Д.Гродзинський та доц. Д.В.Свідзінська приймали участь у проекті Програми Європейської комісії HORIZON 2020 «FREE and open source software tools for WATER resource management (FREEWAT); проф. В.М. Самойленко впродовж 2013-2017 рр. приймав участь в якості модератора та викладача в проекті «Laying the Foundation for a Spatial Data Infrastructure: Building Capacity within the Ukrainian Government to Support Sustainable Economic Growth» (Університет Острова Ванкувер, Канада), на даний час приймає участь у постпроектній стадії даного проекту. В наступні роки передбачається розширення міжнародних зв'язків за рахунок залучення інших викладачів та наукових співробітників кафедри, зокрема, шляхом активізації роботи з підготовки заявок на отримання грантів для здійснення наукових досліджень.

4. Робота зі студентами

- 4.1. Організація та керування навчальними та виробничими практиками студентів-бакалаврів кафедри з спеціальності 106 «Географія» ОПП «Природнича географія» та «Транскордонне екологічне співробітництво» на регіональних базах практики, у провідних наукових, дослідних установах, у міністерствах та відомствах. Зокрема, проходження практики студентів в науково-дослідних інститутах НАН України – географії, геологічних наук, гідробіології, ботаніки, Українському гідрометеорологічному інституті ДСНС України та НАН України, Центрі аерокосмічних досліджень Землі НАН України, підрозділах Міністерства екології та природних ресурсів України. Забезпечення високого науково-методичного рівня проведення асистентської практики студентів магістратури та аспірантів кафедри.
- 4.2. Наукове керівництво викладачами кафедри курсовими, бакалаврськими та магістерськими роботами, результати яких доповідатимуться на наукових конференціях та публікуватимуться у наукових виданнях. Організація наукових конференцій молодих вчених.
- 4.3. Сприяння участі студентів кафедри в організації та проведенні факультетських і університетських навчальних, наукових та культурно-розважальних заходів. Регулярне проведення засідань студентсько-аспірантського семінару кафедри, де заслуховуються доповіді на актуальні проблеми природничої географії та міжнародного екологічного співробітництва.
- 4.4. Залучення студентів до участі в наукових конференціях, олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт. Керівництво викладачами кафедри науковими роботами студентів для участі у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт.
- 4.5. Рекомендація здібних до наукової роботи випускників магістратури до вступу в аспірантуру.

5. Робота зі абітурієнтами

- 5.1. Популяризація освітніх програм, підготовку за якими забезпечує кафедра фізичної географії та геоєкології, а саме «Природнича географія» та «Транскордонне екологічне співробітництво» для бакалаврів і магістрів та «фізична географія, геофізика та геохімія ландшафтів» для та докторів філософії шляхом розміщення їх на сайті кафедри.
- 5.2. Організація зустрічей викладачів кафедри зі старшокласниками та вчителями географії. Організація виступів з лекціями у гімназіях, ліцеях та інших загальноосвітніх навчальних закладах Києва та інших обласних центрах України перед учнями та науковими керівниками учасників Всеукраїнського конкурсу-захисту наукових робіт МАН, міського та всеукраїнського етапів олімпіади з географії.
- 5.3. Проведення заходів із залучення потенційних абітурієнтів. Участь викладачів кафедри в організації та проведенні днів відкритих дверей на

географічному факультеті, а також у роботі журі різного рівня олімпіад з географії. Залучення до цієї роботи студентів і аспірантів кафедри.

5.4. Підтримання ефективного зв'язку з випускниками кафедри для врахування їх думок про ефективність підготовки фахівців на кафедрі і факультеті, а також для поширення інформації про кафедру, географічний факультет і університет, популяризації університетських цінностей і традицій.

5.5. Широке поширення інформації про діяльність кафедри на сайті факультету, в засобах масової інформації, у соціальних мережах.

6. Успішні умови реалізації програми

Основні умови успішного здійснення програми розвитку кафедри фізичної географії та геоекології полягають у:

- ефективній кадровій політиці, використанні потенціалу науково-педагогічних кадрів;
- урахуванні викладачами та співробітниками кафедри світового досвіду наукової та навчально-методичної роботи;
- підтримці ініціатив кафедри керівництвом факультету та університету.
- відповідному бюджетному фінансуванні.

Програму розвитку кафедри фізичної географії та геоекології географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка підготував професор кафедри, доктор географічних наук, член-кореспондент НАН України Гродзинський Михайло Дмитрович.

Обговорено та прийнято за основу ухвалою кафедри фізичної географії та геоекології (витяг із протоколу засідання кафедри № 6 від 19 грудня 2019 р.).